

279 959

ȘCOALA NOASTRĂ

1939-40

Revistă lunară de educație, cultură profesională
și afirmare națională a Asociației Învățătorilor Secția Sălaj

== Anul XVII. — Zălau, Iunie 1940. — Nr. 10. ==

C U P R I N S U L :

Gh. Corniș-Pop: Gânduri de pe zonă	441
Mg.: Vorbe înțelepte	447
Nic. Roș.: Fragmentarium	449

PAGINA GRĂDINEI DE COPII

Alex. Trifu-Halas: Cuvânt către colege	453
Livia Juhas: Portul românesc	456

PAGINA JURIDICĂ

Dr. Ionel Ciobanu: Condiția proceselor învățătoresci	457
--	-----

CĂRȚI — REVISTE

Universul literar. — Buletinul Cărții.

CRONICĂ — INFORMAȚIUNI

Rânduri pentru o mică aniversare.

Buletinul Inspectoratului Școlar Județean





ȘCOALA NOASTRĂ

**Revistă lunară de educație, cultură profesională și
afirmare națională a Asociației Învățătorilor din Sălaj.**

Apare la 25 a fiecărei luni, cu excepția lunelor Iulie și August

Redactori: Gh. Corniș-Pop și I. Ardeleanu Senior

Administrator: Macedon Olariu

Secretar de redacție: Simion Oros

Abonamentul 100 Lei pe an pentru învățători;

260 Lei pentru școli și instituțiuni

Manuscrisele se trimit redacției până la data de 10 a fiecărei luni

Manuscrisele trimise redacției nu se înapoiază

Articolele trimise vor fi scrise cu îngrijire, scurte și numai pe
o singură pagină

Cărțile și revistele primite la redacție se vor insera în revistă

Articolele trimise pentru publicare se vor înainta pe adresa:
Gheorghe Corniș-Pop inv. Jibou—Sălaj

Informațiuni de ordin administrativ se cer:
Olariu Macedon inv. Unguraș—Sălaj

Orice reclamații se adresează secretarului de redacție, Zalău

— Rugăm revistele să accepte schimbul



ȘCOALA NOASTRĂ

REVISTA LUNARĂ DE EDUCAȚIE,
CULTURĂ PROFESIONALĂ ȘI AFIRMARE NAȚIONALĂ
A ASOCIAȚIEI ÎNVĂȚĂTORILOR SECȚIA SĂLAJ

Anul XVII - Nr. 10 - Iunie 1940.

BCU Cluj / Central University Library Cluj



Institutul de Arte Grafice „Lucefărul” Zălau

GÂNDURI DE PE ZONĂ...

Intr'una din foarte rarele clipe de disponibilitate sufletească, în care aripile gândirii sub cerul de fieri și încearcă un sbor rănit înspre zărilor libertății înfinite, am citit undeva următoarele rânduri :

«Omul privește afară, pe fereastră, unde copacii înverzesc cu atâta liniște, în atât de multă pace ; și în ploaia de Mai, deslănțuită una după alta, iarba crește parc'ar întinde-o cineva.

Omul observă însă că nu aceasta priveliște externă îl minunează, ci el stă doar cu ochii țintă în gol.

Așa de deprimat de gol este acest univers, așa de plin. În aceste timpuri, de fapte, totuși. Submarinele, mașinăriile-monștrii târători au baze de plecare, *singur gândul n'are*. Despre acesta nu se dă nici un comunicat victorios, nu se anunță o întoarcere încununată cu laurii biruinței la baza de plecare, pentru că gândul n'are așa ceva. Se prea poate că n'a avut niciodată.

Se prea poate că totul este o înșelare binevoitoare ; tot ceea ce omul a săvârșit în decurs de mii de ani, în numele acestui gând, este o înșelare, o amară înșelare de sine și nimic altceva.

Ne-am înșelat pe noi înșine, făcându-ne să credem că suntem bipede cu suflet, ființe create după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, cari ne dovedim superioritatea, înafară de multe altele, și prin aceea că ne gândim. Dacă până acum rezultatul întregii opere a gândirii noastre este faptul că în epoca de piatră ne-am asasinat unii pe alții cu securi de piatră și cu silexuri iar acum, mai nou, urmăm moartea în frații noștri, oamenii, cu legiuni de mașinării infernale, atunci într'adevăr că foarte departe am dus-o cu puterea acestui gând.

S'a meritat să fim creați și înzestrați cu materie cenușie prielnică gândului și înțelegerii . . . »

Iată câteva accente foarte sincere, ieșite din profunzimile ascunse ale sufletului, din cari vorbește, rar de tot, limba amenințată, robită, înăbușită.

Toată lumea simte greutatea acestor rânduri, tuturor capetelor *cari gândesc* le sună în urechi, ca dangătele de clopote pornite să îngroape o ființă scumpă.

De fapt: se îngroapă umanitatea, o lume întreagă, un fel de a trăi, de a gândi, de a crede. Omenirea de azi, în cadența unui marș funebru deslănțuit cosmic de undeva, din văzduh, sincopat de bubuiturile de tunuri grele, trilat cu rafalele de mitralieră și umanizat de urletele *omului care moare* — se duce spre totala stingere.

Unul după altul, popoarele intră în iureșul morții: unii pentru ambiția de înghițire a Totului, alții pentru a-și apăra, cu disperare, ceea ce au, alții pentru a-și materializa pe teren, cu milioane de morți și cu zdrențe de pământ, însetat cucerite, anumite flăcări mistuitoare din ochii lor, aprinse la focul unui trecut de mult apus, de strălucire războinică.

Un fatalism, inexorabil le rostogolește pe toate de pe culmi spirituale, clădite cu trudă, în prăpăstii de distrugere; toate intră în vârtejul morții, la fel trenurilor cari s'ar urmări, într'un lanț nesfârșit, la intrarea unui tunel, într'un film îndrăcit. Parcă întreaga lume și-a pierdut frâna și a pornit-o, într'o rostogolire prăbușitoare, în neființă. Regisorul complicatului mecanism al vieții și-a pierdut planul de arhitectură a mișcărilor, controlul acestora și mașinăriile lumii au început tractorii bizare, fără control, haotice.

Actul războinic a rămas și azi cel mai sacru fapt al omului. Pentru deslănțuirea lui, se face apel la tainițele cele mai ascunse ale ființei umane, tainițe zăvorâte, mai mult sau mai puțin, de bruma de cultură, de stratul strict depus de secolii de vieață *litratoglodită*, care s'a așezat pe om; iar în momentul pornirii în actul sângelui, se bate cu furie în ușa acelorași tainițe cari se deschid cu atâta ușurință și dau drumul *omului din junglă*.

Cu câtă ușurință, popoare aplecate asupra descoperirii tainelor Necunoscutului iau în mână arma ucigătoare să-și

omoare semenul, omul, să distrugă comori de artă, să șteargă din prezent o întreagă construcție de cultură seculară, singurul pașaport al popoarelor în eternitate!

De fapt, sufletul omenirii a rămas în același stadiu de sălbătăciune organizată ca în epoca primelor lupte cu fiarele peșterilor...

Deosebirea constă în faptul că atunci omul singur era sălbatic, fără o organizare intenționată, fără aceea groaznică putere pe care o dă întrunirea în masă a indivizilor, a mijloacelor de distrugere iar azi aceasta sălbătăciune este organizată, studiată, după cele mai avansate principii.

Întreaga civilizație și cultură, mai ales este o minciună, grosolană, o pierdere de vreme, siesta leului, după sfâșierea și în gurgitarea unei prăzi bogate, privirea de reverie roșie la nevinovăția unei flori, a călăului cu mâinile pline de sângele semenului său. Pentru că nu se admite ca masa aceasta mare de creație spirituală, căreia i-se spune cultură să nu fi creat anumite elemente cu formidabilă forță de inhibiție, o cenzură categorică, un răsunător veto acestui întreg carnagiu, deslanțuit, o frână cosmică pentru a opri nebunia prăbușirii omului... Nu se poate admite ca secolile de aplecare asupra ochiului de lumină din viața omului — singurul luminii în aceasta mare de animalitate — să nu-i fi aprins întunecimea de peșteră din care a purces în lume, să nu-i fi format o conștiință înaltă, deasupra animalului fără ecuații spirituale.

Ori cultura este un act organic, cu totale răspândiri în ființa omului, creatoare de noi coordonate spirituale cari să determine mai sus planul vieții și atunci acest om este ars de focul spiritual, este purificat, este un înș care știe ce vrea, care pune, drept mobile de acțiune, niște *date spirituale înalte*, de viață nu de moarte, de construcție morală nu de distrugere materială, de ridicare deasupra materialului, a *Spațiului producător de iureșe de cucerire*; ori cultura nu este decât ceea ce scriam mai sus, *un simplu act de siestă a trogloditului*, o simplă activitate gratuită, o pierdere de vreme în timp de veacuri, fără cea mai mi a rezonanță pe bolta sufletului omenesc, o pecete care va transmite viitorului *o idee absolut falsă despre valoarea omenirii* și atunci cu mult mai bine făceam

dacă ne reîntorceam în aceleași peșteri cari au văzut nașterea primului om gânditor.

E foarte tragic când tinerețea însăși face aceste constatări; e și mai tragic când acestui tineret, în foarte multe părți ale lumii, în loc de puncte spirituale de reper în viață, i-s'au dat anumite puncte dincolo de hotare, pentru cuceriri, pentru extindere dinamică.

Acest tineret, aceste generații de după vechiul războiu — cum reculează Istoria anii măcelurilor, împinse de noi și noi sângerați! — au crescut deodată cu noua nebunie a secolului douăzeci: *nebulia spațiului*. Aceasta dimensiune a Universului, din categorie determinativă a lumii, din pașnică întindere când *apriorică*, ideală, când materială, generică a devenit unul din fundamentalele ocazii de războiu: cel mai categoric argument că *spațiul există*, e material, e foarte material chiar, cu atât mai învederat cu cât, pentru stăpânirea lui, trebuie jertfite, nu gânduri și construcții filosofante, ci *trupuri calde omenеști, leșuri de semeni*.

Cu numirea de „*Spațiu vital*” întinderea pe care se înșirue fenomenele lumii a trecut din lumea considerațiilor speculative în lumea concluziilor sângeroase. Cel mai tipic exemplu de degradare a unor categorii spirituale, de *încarnare a spiritualului*, de cădere a materializatului!

Din vreo patru mii de ani de istorie, numai vreo două trei sute au fost ani de pace, restul, de măcel fără cruțare. *Acest fapt constituie, după părerea sufletului nostru revoltat și în mormânt, cea mai rușinoasă pată pe conștiința omenirii*.

Acesta să fie rostul omenirii? Adevăratul ei chip? Dece atunci toată comedia culturii, a poeziei blânde, a contemplației inofensive, a credinței în Dumnezeu și în dreptate, a milei creștinești, a mamelor cari plâng, a fariseismului întregii atitudini omenеști?

Dece aceasta mască de superioritate, de suficiență, de libertate, de a fi stăpân pe sine?

Dece toată aceasta *comedie umană*?

Unde-i forța de oprire, de canalizare a creștinismului, unde-i rezultatul de sute de ani a pedagogiei cu multe scopuri spirituale, unde-i fructul acelei organizații de viață mai înaltă pe care și-o iau asupra lor Statul sau alte societăți componente?

Unde este rezultatul general al acelei atmosfere de spiritualitate înaltă, la care se crede că plutește preocuparea omului ?

Tot atâtea întrebări fac pe cari sufletul omului, în disperare, le aruncă înspre cele patru zări pentru a *cerși*, de undeva, un răspuns categoric. Acesta însă întârzie și în locul glasului de pe muntele Sinai — dătător de legi răsună sinistru a moarte, a sforăire, bubuitul tunului. Toate neliniștile omului, toate disperările destinice se rezolvă, azi, cu acest semn măsurător al timpului.

Într'o seară plină cu cea mai pură tăcere, când se putea auzi sfâșiiitul norilor cari „*făceau manevre*“ pe bolta ceriului, am auzit, de undeva, de foarte departe, parcă dela capătul lumii și anilor, surde bubuituri de tun, scurte lovituri înăbușite. Am avut impresia că timpul — măcinător al vieții — și-a schimbat pendula pașnică în tunet infernal ca să fărâmițeze durata și să omoare clipele de amărăciune ale omului.

Te uiți cu duioșie la semenul tău înebunit, îndrăcit. De sub trăsăturile de fiară pe cari i le-a dăltuit contemporaneitatea, de sub privirea ucigașe, pornită spre sfâșiere, zărești o palidă strălucire de divinitate sfioasă, abia perceptibilă. În cea mai *sălbatică scenă* te silește sguduitor un gest de slăbiciune omenească, de dulceață superioară (numai divinul din om știe ingenunchia în fața vieții, în fața faptului superior): rest dintr'o comoară de divinitate care ar trebui să copleșească viața omului. La întreținerea acestei luminițe, la creșterea acestui punct incandescent de licuriciu n'a vrut să lucreze nimeni, nu la alimentat nimeni, dimpotrivă: totdeauna s'a căutat să se înăbușe iluzia de flacără care încerca să facă puțină lumină în bezna sufletului.

Cu toate acestea, pe steagul tuturor organizațiilor sociale, a tuturor conglomeratelor de falsitate, au fost scrise, cu litere strigătoare la ceriu, intenții de prefacere sufletească a oamenilor. Totul a fost vorbă în zadar, dovadă zilele de azi.

Se spune că din toată aceasta jertfire a omului se va naște o ordine nouă, o atmosferă nouă. o lume nouă. Slabă și falsă consolare. Pentru schimbarea datelor spirituale în *Spațiul sufletesc* nu e necesar acest carnagiu, făcut cu scopuri de învederată glorie istorică ; apoi lumea de azi avea aproape

toate datele spirituale pentru a putea construi cea mai superioară viață. Lumea era deja în posesia acelor câteva date elementare, universale *cu ajutorul cărora se putea determina cel mai perfect spațiu de cultură.*

Totul nu e decât o minciună, o inducere în eroare, o motivare de ordin moral a unei fapte care-și are și obârșie și desfășurarea și finalitatea *în cucerirea Spațiului material*, în universalizarea unui fel special de a trăi, gândi și lucra.

În orice caz, omeniirea lasă cel mai trist testament veacurilor ce vin iar, pe planul vieții generale, cea mai prăpastică depresiune de animalitate. Conștiința, care va căuta retrospectiv chipul omului din sec. al XX-lea, va trebui să-l cerceteze jos, în al nouălea cerc din Infernul vieții.

Un gând nebun îmi vine, o pornire ieșită din cea mai dureroasă disperare: să ies din zona acestui pământ nenorocit. să plutesc pe *blindajul* unui nor, să ajung pe calea lactee, să mulg vacile cosmice și să vând lapte stilirilor cerului. Acolo e doar pace, liniște, lipsă de Spațiu material, gol de oameni, *cari nu mai știu ce să facă cu viața pe care au primit-o.*

În aceste clipe, omul care trăește în spirit, cere momente când atinge tangențial cea mai categorică nebunie.

Dealtfel nici nu știi dacă omeniirea nu este pe deahtregul candidată uniformeii cămășilor de forță.

Gh. Corniș-Pop.

VORBE INȚELEPTE

Unul dintre multele noastre obiceiuri rele este și acela, că suferim de mania vorbăriei. Nu facem nicio deosebire despre ce și unde vorbim. Vorbim în gura mare despre toate și în tot locul: pe stradă, în tren, în cafenele etc. Nu știm păstra nici secretul și nici discrețiunea convenită despre nimic și nicăirea. Fie chestiunea oricât de gingașe și importantă pentru serviciu, armată, țară etc. noi o discutăm în public. Nu ținem socoteală de faptul, că în modul acesta ne compromitem în fața străinilor și destăinuim lucruri și fapte, de cari luând dușmanii nostri cunoștință, le vor folosi cu prisosință în contra noastră. Multe rele am suferit noi pe urma acestui obicei rău și vom mai suferi încă dacă nu ne vom desbăra de el, mai cu seamă în situația grea de azi, când tot românul ar trebui să-și pună lacăt pe gură.

Obiceiul acesta începe a fi discutat și sbiciuit și în ziare. Iată ce scrie bunăoara „Unirea” din Blaj în Nr. 30 a. c.: «Umblăm de câțiva ani, la școala tăcerii. Nu ne strică. Fiindcă prea suntem limbuși din cale afară. Oricât ne-au învățat părinții, de-alungul veacurilor, că „tăcerea-i ca mierea”, noi ne-am îndrăgostit de vorbărie. Bârfim și pâlăvrăgim ca particulari, iar în viața publică avem cultul retorismului ajuns măsurătoare de valori.

Păgubitoare în vremuri liniștite, această frivolă pierdere de vreme se transformă în adevărată crimă națională în ceasuri de restriște și primejdii ca cele de acum. Fiindcă acum văzduhul e plin de urechi ce pândesc fiecare sunet, și fiecare vorbă nesocotită prinsă de dușmanii ce stau la pândă se poate preface în pumnal ce se împlântă în trupul neamului. E bine deci să ne cântărim cuvintele și să punem pază gurii noastre. Să fim prudenți mai ales în chestiunile delicate dela ordinea zilei, pe care toți le discută și nimenea nu le cunoaște.

Pentru combaterea răului, ziarele au început să publice diferite proverbe și vorbe înțelepte, cari arată urmările, ce poate avea vorbăria noastră. În unele locuri le-am văzut chiar și afișate, ca toată lumea să poată lua cunoștință de ele și să profite de învățătura, ce intenționează să răspândească.

Am adunat și noi o seamă din cele multe și le publicăm mai jos.

A ști să taci este o virtute mai mare decât a ști să vorbești.

Pe pomul tăcerii, rodește liniștea.

Vorba a făcut de o sută de ori mai rău decât spada.

Un cuvânt poate distruge mii de vieți.

Grijeste unde și ce vorbești. Nu poți ști niciodată cine ascultă.

Este om înțelept acela, care și tăcea.

Cu vorba multă, multe poți greși.

Înțeleptul învață să tacă și să asculte.

A vorbi este a semăna, a asculta este a culege.

Vorba e de argint, tăcerea de aur.

Cine își păzește gura și limba, își scutește sufletul de multe neazuri.

Cum vrei ca altul să tănuiască secretul tău, când nici tu însuși nu o poți face?

Dorința noastră este să atragem atențiunea cetitorilor revistei asupra importanței acestei chestiuni; să învețe a ști tăcea când cer împrejurările, și în acest sens să facă educația copiilor în școală și a sătenilor cu toate ocaziunile binevenite. Credem, că cuvintele aceste deși puține, totuși sunt suficiente, ca celitorii să ne înțeleagă și asculte.

Urmând aceste sugestii, facem cel mai mare serviciu neamului și țării.

Mg.

FRAGMENTARIUM

La școala lui Dinu Păturică : Citind pe N. Filimon

Scriitorul gânditor Chax Nordau a dat punctele esențiale din Catechismul practic al oportunistului în „Izbânda“ (Paradoxe sociologice): nu fii modest, nu face economii etc. etc. Parvenitul nostru, Dinu Păturică, ciocoliul vechiu, le-a practicat toate sfaturile lui Nordau. Acesta din urmă putea foarte bine să-și ia din *Ciocolii vechi*, (și nu noi) programul analitic pentru Școala izbânzii pe care o proiectase odinioară în gând numai.

Acest Dinu a făcut o întreagă școală, mai universală decât oricare mare făuritor de gânduri originale. Discipolii săi într'o concepție și acțiune, mișună pe toată întinderea vieții contemporane. Păturică s'a „milianizat“, coborându-se de pe soclul romanului filimonesc și concură la înfrumusețarea vieții actuale, poate la îmbogățirea ei cu un aspect. Dacă meritul artistic al romanului e prea mic, dacă acțiunea se împiedecă în mersul ei de o mie și una de stânci, puse ad-hoc de autor, (dar chiar aceasta acțiune e prea slab prezentată) romanul are totuși un merit: analizarea unui personaj frecvent în secolul XVIII - XIX la noi: parvenitul, ciocoliul după expresia aristocratismului românesc. Și încă ceva, (impresie subiectivă): admirabil zugrăvită *atmosfera de lăncezeală, bolnăvicioasă, leneșe turcească, orientală*, în ultima analiză; otravă mai puternică decât oricare alta: omoară masse, se infiltrează în toate țesăturile vitale ale societății românești, paralizând tot spiritul viguros, limpede, sincer al poporului.

Acest fenomen nu se observă numai la clasa așa zisă cultă, supra-pusă -- Cea mai expusă violenței microbului orientalist -- ci și la popor. Nota generală a tuturoră este o mentalitate orientală, de temeneli cari macină timpul, de slugarnicii cari divizează acțiunea directă a omului, de lene vi-satoare care dezorganizează cadența creatoare a vieții.

Azi, după mai bine de o sută de ani, ieș la iveală e-

rupțiile unei boli ascunse, moștenită prin naștere: lenea orientală, fanariotismul: *fanariotism în politică*, recte: nepotism bacșiș, favoritism, ambiție egoistă, ciorovăială, maziliu după bunul plac; *fanariotism în viața literar-artistică*: slugărnicii, servicii, laude reciproce, temeneli la marii granguri literaro-somnolenți, lipsa sincerității în scris, în relațiile dintre idei; *fanariotism în viața economică*: porvenitism absolut, domnia banului incult, supremația bogățiilor câștigate cu înțelea fulgerului.

Un studiu nunumai răsunător dar absolut indispensabil pentru definirea sufletului românesc azi, ar fi următorul: *Influențele fanariotismului în structura sufletului român.*

* * *

Postat pe pedestalul spiritual al stâlpului ieșit din concepția sa limpede, armonică, a unei lumi ideale, pe care o trăia numai visând, deasupra ochilor, la masa de scris, dincolo de foile albe, printre rândurile cari îi săngerău durerea, pe planul care despărțea o viață absolut liberă, de una înlănțuită, Eminescu își contempla frânt corpul care se sbăcuima neputincios în lanțurile unui fatalism nemilos. Erau veșnic doi: unul sus și altul jos, unul în zonele limpedelui infinit, altul în vremelnicul mizerabil; unul desfăcut de temporar, liber, ușor, absorbea în sine gustul eternității: «setea liniștei eterne», celălalt se sbătea sub puterea destinului, sub apărarea vremelnicului.

Acest dualism din viața lui Eminescu, l-a formulat, printr'o intenție — fulger, — Caragiale: «... vesel și trist, comunicativ și ursuz, mulțumindu-se cu nimica și nemulțumit totdeauna de toate. Azi de o abținere de pustnic, iar apoi lacom de plăcerile vieții, fugind de oameni și căutându-i...»

Sublinierile fac parte din substanța vieții superioare, se nine eterne.

* * *

Eminescu, om politic.

I. Două atitudini viguroase, bine distincte, se desprind din zaristia lui Eminescu: 1. conservatorismul, și 2. fanatismul intransigent, unilateral. Amândouă sunt născute de boala politică a societății românești din a doua jumătate a secolului trecut.

Intreaga gândire politică a lui Eminescu se grupează în jurul ideilor maioresciene pentru a le ilustra și mai bine cu puterea genială de intuiție politică: formele fără fond, beția de cuvinte (și în sensul politic nu numai literar,) afișarea unui progres, bazat numai pe formele introduse în pripă, într-o țară nepregătită pentru a se folosi de ele etc.

Desigur că adevărul pur nu era nici la *roșii* (liberalii) nici la Eminescu, conservator reacționar. Curentul liberal a fost o necesitate organică, într'un stat chemat în pripă la o viață națională independentă. Infiriparea de orși unde a formelor de civilizație de către *pașoptiști* a fost și ea o necesitate firească. Dacă n'aveam liberari generoși (întreaga pleiadă a revoluționarilor noștri), n'aveam nici conservatori, n'aveam deci aceea balansare a vieții înspre țarmuri extreme care presupune viață, mișcare, creație. Exagerarea și la unii și la alții, constituie răul (nu chiar): chiar prin faptul exagerării silește reacțiunea elementului contrar care readuce, sau la normal sau la cealaltă extremă, factorii prea grăbiți.

Politica conservatoare a fost un *rolenti* aplicat prea grăbitului curent liberal sincer și el și tot așa de necesar ca celălalt.

II. Concepția politică a lui Eminescu ar putea fi numită *naționalism integral*, în felul concepției de mai târziu a lui Charles Maurras. Pe Eminescu l-am putea numi, dacă teoreticismul naționalismului francez l-ar fi cunoscut pe Eminescu, maestrul lui Maurras.

Concepția monarhică, conservatorismul tradiționalist barbar (la Eminescu «liberalii») sunt aspectele fundamentale ale părintelui ziarului «L'Action française.» La Eminescu aceleași concepții.

Din iubirea exclusivistă a poporului român reiese conservatorismul său. (Pe baza sufletului românesc, pe măsura lui, se va clădi — mai bine spus: se va lăsa să crească organic, liber, natural — civilizația românească corolalul sufletesc: cultura română.

Încă înainte de S. Mehedinți la noi (Coordonate etnografice: civilizația și cultura), Eminescu recunoaște, împotriva opiniei liberale, că civilizația și cultura sunt bunuri proprii, personale fiecărui popor, imposibil de asimilat în întregime

de alte popoare. Concluzia de aici: a nu introduce formele altor civilizații pentru că miezul; conținutul, viața culturii a rămas acolo unde s'a născut aceea cultură. Bineînțeles, aci se înserează o întreagă serie organizată de polemici, pe cari se bazează atitudini diametral opuse asupra punctului de greutate pus pe necesitatea rodnică a *imprumutului sau a unei autarhii spirituale*. Azi (1940) lupta între cele două tabere e în toi. Ceea ce ne mândrește e faptul că și la noi s'a pus această problemă de itinerar al vieții culturale.

III. Abstracție făcând de ziaristica scrisă cu scopul de a isprăvi pe podeaua ringului niște atacuri personale, cari nu lasă urmă, — sunt doar mărturisiri sigure ale unor patimi oarbe — (azi 1933) ziaristica noastră este o tribună unde se atacă *persoane* (se înjură oameni, se afișează patimi) cariera jurnalistică a lui Eminescu se reazemă pe concepții statornice fapt care-l ridică pe poetul tragic în fruntea comentatorilor faptului cotidian la noi în țară. Generația nouă de doctori ai cotidianului ar putea învăța enorm din scrisul lui Eminescu mai ales că: «Toate-s vechi și nouă-s toate» — Ce a fost între 1850—90 e și azi.

IV. Și totuși, privind în lumina faptelor de azi — e vorba mereu de starea dinainte de anul 1933, azi autorul are probabil cu totul alte păreri — Concepția lui Eminescu și concepția așa zisă *liberală*, din care s'a născut, am putea spune, statul de azi, cu multă dreptate am putea sta alături cu credințele lui Eminescu. Prea s'au grăbit oamenii noștrii politici, *de bunăvoință covârșitoare*, cu progresul în domeniul vieții de stat. Rezultatele le vedem azi, mai triste chiar decât pe vremea lui Eminescu. Democratismul nostru cu votul universal, obligator, secret, egal stă în culmea faptelor politice prost ieșite din urna legiferărilor... Și altele... și altele...

Pe mentalitatea bizantină de somnolență tropicală s'au clădit forme cari cer anumite calități sufletești pentru a fi susținute, în lipsa acestora, formele rămân forme și nimic altceva...

Probitatea, devotamentul, dragostea față de muncă, respectul adevărului, caracterul, moralitatea sunt bazele instituțiilor unui stat.

Să le cauți *cu lampa lui Diogene* ori cu razele Roentgen în măruntaele politicianilor noștri și nu le vei găsi.*)

Nic. Roș.

*) Dintr'un caet cu însemnări, anul 1933.

CUVÂNT CĂTRE COLEGE

Îunie !

Lună de vară, lună cu cele mai lungi zile, cu cele mai frumoase nopți !

Luna cireșelor, a caiselor a fânului cosit !

Luna sărbătorilor, a sfârșitului de an școlar !

Luna când, de obicei, dascalul dela sate și orașe, după un an de activitate, și-a terminat și pregătirile și așteaptă ziua, în care să se retragă într'un colț de țară, ca să se odihnească, să se distreze, sau să-și caute de sănătate.

În zilele de Iunie, când zorile deabia încep să se ivească, vezi pălcuri. pălcuri de tineret sau adulți, îndreptându-se, pe roua dimineții, către un loc din pitorasca noastră Țară, în Iunie trenurile, tixite, sunt purtate spre munte ori spre mare și tot în Iunie, pe cărarea șerpuitoare a codrului, este animație, vesele. iar valea clocotește de ecoaș chiotelor de voieșie.

În frumoasele zile de Iunie, poienile sunt pline de acei ce s'au ascuns în inima codrului, să hoinărească fără țintă și să iasă, către amiazi pe covorul de verdeață, să inspire cu neșat îmbătătorul aer din jurul bradului, sau să-și potolească setea cu apa cristalină a unui izvoarăș !

Așa a fost în trecut, așa am năzuit să fie și acum, dar năzuința a rămas, trebuia să rămână . . . năzuință, căci acum, în Iunie, 1940 drumul nostru trebuie să fie altul, nu calea odihnei, a plăcerilor, ci drumul vechiu și bătătorit al muncii fără preget.

Acum când globul pământesc clocotește de vuietul tunurilor, când lumina soarelui este adumbrită de cârdurile uriașelor păsări ale văzduhului, când te asurzesc cu zgomotul și te înfioară cu puterea lor de nimicire, când valurile mărilor sunt ridicate în trombele minelor marine, ori ale bombelor de mare, când fundurile Océanelor se populează tot mai mult cu epavele monștrilor de oțel, acum nu trebuie să ne mai gândim la noi, ci la Țară.

Dumezeu ne-a ferit, până acum, de pârjolul focului ori de jalea morții, dar Țara și-a luat măsurile de apărare, Țara și-a chemat fiii la hotar să stea de veghe, să ne lase pe noi cei din interior să muncim în liniște, sau să ne apere avutul și glia strămoșească, dacă cineva va îndrăzni să ni-o încalce

Acum când părinții, frații, ori dragii noștri sunt plecați la datorie, noi să ne gândim la odihnă ?

Un comandament tot atât de imperios ne spune, că locul nostru este aici în satele sau orașele noastre lângă școala noastră, lângă mamele copilașilor noștri.

În loc să pornim de dimineață spre un vârf de munte, ori spre o plajă ne vom îndrepta pașii către căsuțele, cari adăpostesc atâtea familii nevoiașe, să ștergem o lacrimă, să alinăm durerea cu un cuvânt de mângâiere, să le ajutăm să-și poarte cu bărbăție povara zilelor, să le însuflăm încredere în Dumnezeu, Țară și Rege !

Amiaza, în loc să ne găsească într'o poiană de codru, este mai bine să ne știe lângă una din sobele acelorași căsuțe preparând mâncarea pentru o bătrână bolnavă. sau punându-o în corfă pentruca o copiliță, sau copilaș s'o ducă la câmp moșneagului încărcat de ani, care odată cu cântecul cocoșilor a pornit cu coasa, sau sapa în spinare.

Serile acestea de Iunie să ne găsească deasupra leagănelor acelorași gospodării, unde copilașii așteaptă pe cineva să le aducă hrana de seară, pentrucă mama lor este ținută la pat.

Să ne găsească înfășând în scutece, sau așezând în păcel un prunc pe care n'are cine să-l adoarmă în duioase desmierdări și n'are cine să-i închidă ochii cu un basm ce-a fost odată...

Lângă aceste ființe dragi nouă, ne cheamă azi menirea noastră, ne reclamă seriozitatea timpului de față, ne pretind vremurile pe cari vrem să le biruim !

Stăpânită de aceste griji gândul meu se îndreaptă cu toată căldura către surorile mele de muncă, cărora le adresez aceste cuvinte, având siguranța că fiecare vom continua să rămânem de veghe la posturi, ca să fim de folos poporului și Țării noastre scumpe.

Acțiunea — care se va naște din voința fiecăruia dintre noi — trebuie să dea tot ce avem mai bun, mai perfect în conști-

ința noastră pentru a ne transforma viața într'o înaltă trăire și realizare în muncă constructivă pentru întărirea Țării.

Nimic să nu ni se pare mult și ceace dăm pentru realizarea sfintelor năzuinți ale neamului.

Fiecare educatoare trebuie să fie o bună româncă și neînfricată strajă, care să înalțe și solidarizeze energiile și valorile oricăror lovituri. Fiecare va trebui să reprezinte un front de luptă aprins de o credință și o voință dârză de apărare și afirmare.

Trăim vremuri în care energia fiecăruia trebuie îndreptată spre acelaș singur scop, vremuri în cari ochii tuturor celor rămași acasă sunt îndreptați asupra noastră, căci dela noi așteaptă cuvântul de încrezătoare nădejde pentru biruirea ceasului de față prin chibzuială, jertfă, muncă și patriotizm.

Patria are nevoie azi nu numai de brațele vânjoase ale fiilor ei, ci și de brațele noastre, de munca noastră de fiecare zi, și noi o dăm cu toată inima, căci și noi cași mamele ori surorile noastre din trecut, vom ști să ne facem datoria și vom ști pune în misiunea noastră — ori care ar fi ea — tot curajul, voința și sufletul de jertfă.

Președintă,
Alexandrina Trifu-Halas.

PORTUL ROMĂNESC

Viorica

O rochită străvezie
Mi-a făcut mamica mie
Toată numai floricele
Volănăşe mititele
Ca şi ea mai minunată
Nu găseşti în lumea toată!
Nu-i așa că sunt frumoasă
In rochița-mi de mătăasă?

Florica

Mai frumoasă-i iia mea
Că e albă ca de nea,
Cusută cu floricele
Și la gât eu am mărele.
Fotele mi le-a țesut
Mamica în fir de argint.
Așa-i portul românesc
Port pe care îl iubesc
Că e de strămoși lăsat
Să-l purtăm neîncetat.

Petrică

De ești fică de român cât vei trăi
Portul nației străine nu-l iubi!
Ci-l îmbracă cu mândrie cel român
Și-l iubește că e portul tău străbun.

Livia Juhas.

CONDICA PROCESELOR INVĂȚĂTOREȘTI

D. Ch. G. Eriu-Sâncraiu. — *Invățătorii suplinitori au dreptul la 75% din salariul învățătorilor cu titlul provizoriu, numai pentru timpul servit efectiv în învățământ. Vacanțele și eventualele întreruperi de cursuri (inchiderea școlii sau suspendarea cursurilor) nu generează drepturi pentru aceștia. Deci pretenziunea Dv. față de pârâta V. Fl. pentru achitarea salariului reținut de aceasta pe primele 10 zile ale lunii Sept. 1939, când nu ați funcționat efectiv, nu este legală pentru principiul juridic enunțat mai sus. S'ar putea însă pretinde pârâtei, pe titlul îmbogățirii fără cauză — să restituie Statului salariul reținut pe aceste zile, întrucât pe luna primă de concediu și-a primit salariul în întregime dela Stat, iar pe 2-a lună a mai reținut cu dela sine putere și salariul pe cele 10 zile ale lunii Septembrie.*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

D. Porumb Gh. Zalnoc. — In cauza penală dela Tribunal în contra J. V., s'a fixat termen de desbatere, pe 20 Iunie 1940. Aveți grije să se prezinte martorii propuși.

D. Fl. C. David. — *Bocșa.* In cauza dela Judecătoria Zălau s'a fixat termen de desbatere, pe 29 Maiu 1940.

D. Gh. Enache. — *Tranis.* — In cauza de expropriere pentru cauză de utilitate publică, în interes cultural, dela Tribunalul Sălaj, nu se găsește nici un plan topografic al imobilului din chestiune. Dacă totuși s'ar găsi vre-unul ridicat de inginerul agronom al Reg. Agricole, trebuie să-l supuneți pentru aviz și aprobare Serv. Tehnic Județean. Incolo, toate instrucțiunile ce vi le-am dat, rămân în vigoare.

D. Budea Simeon, S. Inspector școlar, Hodod. *Adopțiunea unui copil minor* pe teritoriul de sub jurisdicția dreptului privat maghiar (întreg teritoriul Sălăjului, afară de plasa Buciumi în care domnește codul civil austriac).

Condițiuni și forme.

Adopțiunea se face prin contract bilateral care are

vigoare și putere legală, numai după aprobarea Minist. de Justiție și aceasta se începe dela ziua aprobării, iar dacă cel adoptat este minor, după aprobarea instanței Tutelare.

Adopțiunea trebuie să îndeplinească următoarele condițiuni :

1. Părintele adoptiv trebuie să dovedească că este major, că între el și copilul adoptiv este diferență de vârstă de 16 ani.

2. Părintele contractant trebuie să prevadă expres în contractul de adopțiune dreptul de ereditate al fiului adoptiv, care necondiționat este și erede legal al părintelui adoptiv, aceasta fiind prima și cea mai esențială condițiune, fără de care contractul de adopțiune este nul.

3. Copilul adoptat va purta numele familiar al părintelui adoptiv și al părintelui său natural, conf. Legii numelui.

4. Dacă se adoptează o persoană majoră al cărei tată e încă în viață, pentru înființarea contractului de adopțiune nu e necesară învoirea tatălui său.

5. Puterea de drept și vigoarea adopțiunii nu se extinde și asupra copiilor deja născuți ai celui adoptat, ci exclusiv asupra descendenților numai a celor în viață a adoptatorului, aceasta o pot face deodată și laolaltă cu adoptarea, dar o pot face și separat.

6. Părintele adoptiv poate înfiia un copil strein și dacă are descendenți legali.

7. La adoptarea unui copil minor, pe lângă ascultarea prealabilă a părinților și a rudeniilor mai apropiate, e necesară și aprobarea autorității tutelare.

Legătura de rudenie între copilul adoptat și familia lui de sânge, rămâne și pe mai departe după înființarea și perfectarea adopțiunii, neatinsă. Copilul adoptiv, nu mai poate fi adoptat și de alții.

Contractul de adopțiune, se poate invalida pentru motive de nevaliditate, materială generală (eroare, fraudă, dol și forță majoră) față de părintele adoptiv sau din cauza ținutei copilului.

Copilul adoptiv, necondiționat, are drept de ereditate după părinte. Părintele adoptiv însă, n'are drept de ereditate legală în lăsământul copilului adoptiv și mort înaintea lui. Copiii legitimi ai părintelui adoptiv, nu au dreptul de a ataca contractul de adopțiune...

Dr. Ionel Ciobanu.

În *Universul literar* din 25 Mai a. c. Belzebuth, sub masca căruia se ascunde unul din cei mai buni *Constructori paraleliști*, paradiatori ne dă iar câteva foarte reușite bucăți parodiate după unul din cei mai *en vogue* poeți de azi. Sub rubrica *In genul lui* acest scriitor parodiază atât în proză cât și în versuri pe diferiți creatori de literatură. Aproape în toate exemplarele publicate, parodia reușește foarte bine. Suntem în fața unui nou exemplar în genul lui Topârceanu.

Iată-l pe Crevedia parodiat în *Scrisoarea către mine și către Dumnezeu* :

Bă... ți s'a dus tinerețea.

Cum s'a dus bucuria și tristețea

Cum se duce să se culce soarele

Când Dumnezeu îi pune zilei zăvoarele

Apoi o atitudine de *luare la trântă*, Gen. Crevedia :

Iată-ne acum față în față tu și eu

Eu n'am chipul tău și tu n'ai chipul meu

Dar dacă n'am fi fost în lume noi doi

Nici Dumnezeu n'ar sta colo'n cer ca'n trifoii

Dacă n'am fi fost noi golanii, noi boerii

Cine ar mai fi dat drumul toamnelor și primăverilor

Ca oile din țarcul boerilor :

Culeg mai departe câteva versuri mai reușite :

Cine ar mai fi păscut visurile soracile

Cu boturile trandafirii și ochii umezi ca vacile...

Nici luna pe cer n'ar mai fi eșit

Dacă eu... nu i-aș fi poruncit...

Dar cu astea încă n'am isprăvit

De mine, Doamne, n'ai să scapi nici după ce voi fi murit

N'am fost cine știe ce mare poet

Dar vieța mea e al vieții tale secret

Fiindcă de n'aș fi fost eu, cu anii mei, bieții

N'ai fi fost nici tu, nici lumea, nici poeții...

Eu prinț și hoț de codru de-avalma
Frate la fel cu rugăciunea și cu sudalma...

In *Scrisoare către o Domniță* găsim același foarte reușit
accent Crevediesc:

Câteva fragmente:

Domniță albă, din ce visuri îmi vii
Floare firavă crescută între bălării
Urci veacurile unul după altul ca pe niște trepte
Spre inima mea făcută să te aștepte
Hei, dacă aș fi plecat și eu după tine și după boier
Altă orânduială ar fi fost acum în cer
Aș fi semănat stele de toate culorile
Și aș fi pus pe lună să cânte privighitorile
Pe Dumnezeu l-aș fi înșelat la socoteală
Să-ți cumpăr o rochie numai de bateală
Luna bătrână, de pete o spalăm
Să fie luminoasă și curată ca un geam
Mai departe câteva note de umor sănătos:
Aș fi urcat acolo sus toți micii și ciobanii
Să mi-i mai înăbușe sărăcia și anii
Și când ar fi venit și 'n cer iernile și cioarele
I-aș fi închis în țarc împreună cu soarele.

Și comic rustic:

Ingerilor, Domniță, de n'ai fi rugat
Aripile în fiecare dimineață le-aș fi scărmanat
Cum făceam cu găștele odată pe an
Să-ți umplem pernele de atlas de pe divan.

Boierului când n'avea șireturi la ghetе
I le făceam din a cureubeului bete

Poate chiar tu Dumnezeu de mi-ai fi cerut
Să-i deretic prin casă și prin așternut
Pentru tine Domniță trasă prin inel
Uitam că am ceva de împărțit cu el...

Intreaga aceasta frondă cu Dumnezeu, spusă într'un ton de
măscăriciu, de saltimbac al sferelor de sus, place și e foarte
bine parodiată.

* * *

În revista *Marianne* din 8 Mai 1940, sub titlul de *La peur du nouveau engendre toujours la raillerie* se publică o trecere în revistă ilustrată a mai multor oameni, opere sau idei cari la data apariției au fost primite cu zâmbete, cu luare în râs sau chiar cu o formală bătae de joc.

Toți acești oameni, cari și-au rostit verdictele negative cu atâta execuție anticipată, au dat dovadă că nu înțeleg absolut deloc legile creației valorilor în fața cărora, dacă nu ești înzestrat, cu un spirit de devinație, trebuie să iei o atitudine sau de disecare inteligentă sau de așteptare. Afară de asta dacă o oarecare operă de artă, o idee de orice gen ar fi ea, îți tulbură siesta ideilor proprii, te dezorganizează, nu înseamnă că acel dat nou nu merită atenția.

Însă — se știe — asta e soarta tuturor nouilor opere, a nouilor idei și fapte: lipsa de apreciere justă; lucru explicabil, dealtfel, dintr'un început rar se poate construi valoarea unei întregi vieți. Operei îi trebuie și timp pentru a fi așezată la justa ei valoare.

Iată câteva păreri despre unele noutăți cele mai multe din Franța.

Asupra operii *Arleziana*, muz. de Bizet după o piesă de Alphonse Daudet.

„Am căscat la *Arleziana*“! iar aceasta operă, mai târziu, a ajuns unul din cele mai noi succese al teatrului Odeon din Paris.

Doctrina lui Darwin? O poveste cu zâne. Darwin: lipsit de spirit științific, un simplu amator.

Pictorul Eugène Delaeroix: „Își pierde timpul la mine“ spunea chiar profesorul său, Guerin. La urmă a devenit unul din cei mai celebri pictori ai Franței.

Napoleon Bonaparte: Micul Napoleon Bonaparte va fi un foarte bun ofițer de marină „sau altul: Ei bine, totdeauna n'am gândit că matematicile nu se potrivesc (nu se dau) decât dobitoacelor“ ca mai târziu, același Napoleon să ajungă unde se știe.

Rachel, celebra tragediană franceză, a fost catalogată în galeria aceloră cari n'au nici un talent.

Marele romancier *Flaubert*: Flaubert! C'est une nullite!“

Asupra lui *Manet*, creatorul impresionismului în pictura mondială s'a aruncat apodictic: „Domnul Manet, e un pericol!“ Insuși Theophile Gantier judeca astfel opera acestui suav pictor.

„Sosirăm cu un oarecare desgust la tablourile d. Manet. E o chestiune delicată de a vorbi. În ochii multor ar fi destul să treci și să râzi: e însă o greșală. D. Manet nu e un lucru mic: el are o școală (impresionismul), admiratori, fanatici chiar. Influența lui se întinde mai departe. D. Manet are onoarea de a fi un pericol.

Sau altul „pânze grozave, dispreț aruncat mulțimii, bătaie de joc sau porodii?“

Opera Carmen de Georges Bizet a fost primită și judecată astfel:

„Eu nu voi așeza *Carmen* printre operele cari trebuie să rămână în repertoriu pentru că muzica lui Bizet este inegală și de o factură hibridă și n'ar putea, oricât de interesantă să fie să răscumpere rușinea unui astfel de subiect, care, de două veacuri, prezidează delicatele plăceri bunei societăți.“

Altul: „A relua *Carmen*! Să nici nu vă gândiți! Teatrul meu este o casă cinstită, nu teatrul de familie, în care se fac obișnuit întâlniri de logodne -- am în sală mame cu răspundere fete curate etc.“ — *Carmen* a devenit apoi una din cele mai gustate opere ale repertoriului universal.

* * *

Pentru aceia din mănuiitorii faptului pedagogic cari nu voiesă să iasă din litera unor anumite principii tipice papagalizate, pentru aceia cari nu știu să interpreteze, o metodă, să pășească alături de ea, s'o trăiască, s'o transforme în fapt de viață, d. Ioan Petrovici, unul din puținii și autenticii noștri gânditori, dă o mică scenă-satiră sub titlul *Une leçon modele* în ziarul în limba franceză dela București, *Le moment* din 12 Iunie a. e.

Dsa asistă în calitate de președinte, la examenul de diplomă la una din școlile normale de fete, mai acum câțiva ani.

Ni se prezintă *Doamna directoare*: mare, uscățivă, cu un aer de timiditate aparentă, dar extrem de ambițioasă, c'o singură idee fixă: elevele sale nu pot, nu trebuie să obțină la studii mai puțin de nota opt, mai departe. obișnuitele lingurițe de dulceță oferite în cancelarie, înaintea examenului, apoi mai târziu. În câteva trăsături sobre: neseriozitatea examenului, atât prin materia de examinat: idei generale, chestiuni pregătite cu mult înainte, cât și prin ajutorul susținut al profesorilor respec-

tivi. Un examen de trecere cu orice chip, cu note aproape anticipat puse.

Urmează proba practică. Pentru comicul acestor rânduri, pentru adevărul lor, pentru momentul psihologic fixat cu atâta precizie, pentru frumusețea rândurilor dau sfârșitul articolului în traducere :

„Era o dimineață de Iunie, deja foarte caldă și simțeam o nespusă plăcere să traversăm, pentru a sosi în clasă, o mare grădină, a cărei alei umbroase nu lăsau să treacă decât mici și blânde pete de lumină.

Elevele, înaintea cărora trebuia să se desfășoare lecțiile, erau aliniate în bănci. Sala de clasă, înafara mobilierului obișnuit, avea deasemenea o masă încunjurată de scaune pentru Domnul Președinte și pentru onorata comisie.

Intrarea noastră este salutată prin tropăitul destul de putornic al celor vreo 20-30 de eleve cari se ridicară și ne primiră cu priviri vesele.

O clipă mai târziu, toată lumea s'a așezat, și prima candidată în ordinea alfabetică, își face apariția, puțin palidă, întinde d. Președinte o bucată de hârtie care tremură la capătul degetelor nervoase. Este planul lecției practice. Arunc o privire pentru a vedea subiectul care cuprindea „Ștefan cel Mare“ nu citii decât prima frază care vorbea despre „progătirea aparatului a-perceptiv“ — ceea ce — o spun pentru cine nu cunoaște pedagogia, înseamnă a lega chestiunea (de tratat) de niște elemente cari să fie cunoscute clasei.

„Dșoară, puteți începe, îi spusei candidatei care aștepta, se pare, un semn. Și ea a început după cum urmează :

— Copiii mei, cum se numește tatăl vostru ? O ploaie de nume au fost spuse de către toate micile guri deodată, însă printre cari nu se distingea niciun Ștefan.

— Nu ! trebuie să răspundeți pe rând, spuse candidata, puțin neliniștită. Și un întreg pomelnic de nume proprii încep a curge distinct : Nicolae, Vasile, Atanasiu și altele — dar din nefericire nici un Ștefan.

Candidata este foarte agitată. Dar o rază de speranță a pus stăpânire deodată pe privirea ei.

— Și frații voștri, copiii, cum se cheamă ?

Un nenorocit noroc. Și de data asta însă, în ciuda unui

calcul al probabilității, s'au precipitat toate numele calendarului... afară de Ștefan.

Candidata este complect impietrită de spaimă. Borboane de sudoare îi alunecă pe față. Văzând trosnind întregul eșafodagiu al lecției fără să îndrăznească să treacă peste acest început mult timp meditat, nemaștiind de ce să se apuce. Atunci emoționat, îi murmur așa ca să audă :

— Intrebați numele verișorilor.

După un sumar surâs de recunoștință, candidata, cu fața hotărîtă la clasă, cere, cu toată încrederea recâștigată.

— Copiii mei, ei, acum să-mi spuneți cum se cheamă verișorii voștri :

După un lung șir de nume diferite care se prelungește într'an fel tulburător, se aude, din fundul clasei, o voce ascuțită care aducea :

— Al meu se numește Ștefan.

— Destul, destul, — spune, transfigurată, candidata care face să tacă pe cei câțiva elevi cari nu-și declaraseră încă verișorii, — destul, lăsați-l să vorbească.

— Am spus că se numește Ștefan.

— Ah! Perfect. Bravo!

Ceea ce candidata a spus după aceea, clătina piatră după piatră metodică zidire, nu e foarte interesant, tot așa cu nu e important de a releva în ce măsură se compromite pedagogia prin astfel de explicații ridicole, pentru cari stângăcia debutanților nu este întotdeauna singura răspunzătoare. Mai interesant a trebuit să fie ceea ce se va fi petrecut în sufletul elevei care constată atunci, prin elogiile cari i-se adresau, că este un merit că ai un verișor cu numele de Ștefan. Și-mi închipui ce nimb de distincție trebuia să îmbrace în inima sa acest prea fericit verișor și ce ajutor poate să fie acest fapt pentru acestea în debuturile sentimentale.“

Cred că fiecare cititor a sesizat doza de adevăr din întâmplarea de mai sus.

Gh. C.-P.

BOLETINUL CĂRȚII

1. *C. Săteanu*: Mușchetarii literaturii române moderne, 146 pag. lei 70.
2. *N. Iorga*: Concepția românească a ortodoxiei, 32 pag. lei 10
3. *Nicolae Balco*: Interpretarea existenței omenești în filosofia lui Heidegger, 26 pag. lei 15.
4. *Alex. Claudian*: Cunoaștere și suflet, 136 pag. lei 80.
5. *Șt. Zissulescu*: Psihologia fantaziei creatoare, 80 pag. lei 40.
6. *Dr. H. M. Fay*: Inteligența și caracterul. Anomaliile lor la copil, 357 pag. lei 120.
7. *N. Vaschide*: Somnul și visele, 256, pag. lei 80.
8. *Petru Iroaie*: Sensul folkloristic în poezia lui Eminescu, 36 pag. Lei 50.
9. *N. Bălcescu*: Opere volumul I. Partea I. scrieri istorice, politice și economice, 336 pag. lei 90.
10. — Idem — Partea II. 322 pag. lei 90.
11. *Gh. I. Brătianu*: Acțiunea politică și militară a României din 1919, în lumina corespondenței diplomatice a lui I. C. Brătianu, 194 pag. lei 100.
12. *Carles Diehl*: Bizanț, 408 pag. lei 85.
13. *M. C. Gregorian, Ștefan Pop și V. V. Haneș*: Ortografie și Ortografie românească, 88 pag. lei 50.
14. *Ladmiss Andreiescu*: În țara cerului, 224 pag. lei 50.
15. *Demostene Botez*: Comedia umană, 216 pag. lei 80.
16. *Ieronim Șerlu*: Dincolo de tristeță, pag. 252.
17. *Mihail Sadoveanu*: Opere, I. 584 pag. lei 200.
18. *Nichifor Crainic*: Țara de peste veac, 128 pag. lei 50.
19. *G. H. Cuza*: Sonete, 140 pag. lei 80.
20. *Volbură Poiană-Năsturaș*: Țara noastră, 330 pag. lei 120.
21. *Mihail Fărășanu*: Monarchia socială, 368 pag. lei 100.
22. *Anghel Vasilescu*: Fundamentul revizionismului maghiar și teza național-socialistă, 188 pag. lei 140.
23. *I. M. Nestor*: Examenul evoluției psihologice a copilului dela o zi la șase ani, 156 pag. lei 120.
24. *D. Theodosiu*: Revizuirii... observații asupra greșelilor în predarea învățământului primar, 76 pag. lei 25.
25. *Liviu Rebreanu*: Amândoi, 290 pag. lei 80.
26. *Al. Macedonski*: Teatru II. 506 pag. lei 230.

— **Rânduri pentru o mică aniversare:** Cu acest număr se încheie un an decând revista *Școala Noastră* apare sub o conducere nouă. Am întreprins continuarea acestui organ de afirmare a dascălimi în vremuri foarte nefavorabile unor *indeletniciri spirituale*, am lucrat tot timpul sub același semn iar azi, când facem acest scurt popas retrospectiv, situația este aceeași, un întreg an s'a muncit între cele mai grele împrejurări, manifestate în problema colaboratorilor, a cuprinsului, a apariției etc. Foarte multe dintre piedeci, mânați de un dor de muncă neistovită, le-am învins așa cum ne-am priceput. În ciuda împrejurărilor nefavorabile, am căutat, pe cât ne-a stat în puterea noastră, să dăm o nouă viață revistei, s'o actualizăm, am spune. Pe întinderea celor unsprezece numere am reușit să aducem o mențiune de îmbunătățiri pe cari cititorii mai atenți le pot observa imediat.

Știm că și altfel se poate face o revistă: pentru acest altfel însă noi nu dispunem de elementele necesare. Cu timpul revista se va ridica la nivelul pe care-l dorim noi din tot sufletul.

Totuși așa cum se prezintă revista învățătorimii sălăjene avem curajul să stăm alături de oricare publicație similară din țară. nu este o exagerare, ci rezultatul unei comparații de fapt.

Când alte reviste și-au sistat apariția, au apărut neregulate s'au și-au micșorat paginile, noi am avut curajul de a prea sta într'o apariție aproape matematică, lucrând mereu la perfecționarea rev. *Școala Noastră*.

Dacă împrejurările ne vor permite, cu noul an de apariție vom mai face cu pas în îmbunătățirile pe cari le credem absolut necesare.

Până la acest soroc, dărim învățătorimii Sălăjene o vacanță liniștită, *petrecută sub zodia celei mai blânde Păci!*...

Redacția.

Situația

veniturilor și cheltuelilor revistei „Școala Noastră”,
dela 1 Ian. 1939 și până la 31 August 1940.

Venituri

Cheltueli

Nr. curent	Natura veniturilor	Suma	Nr. curent	Natura cheltuelilor	Suma
1	Incasări dela colegi, abonamentul pe anul 1939, cu chitanța Nr. 1-627	62.700	1	Tipăritul revistei . .	71.694
2	Incasări dela Comitetele școlare, abonamentul pe anul 1939, cu chitanța Nr. 2—351	88.660	2	Cheltueli de expediție	4.058
3	Incasări dela Școlile confesionale, abonamentul pe 1939, cu chitanța No. 1, 352—355	1.352	3	Onorar redactorilor	21.000
4	De încasat, abonamente, dela 1 Ian. 1939 și până la 31 Aug. 1940. (Sumă rămasă neincasată)	124.140	4	Onorar administratorilor	16.000
			5	Onorar secretarului	1.000
			6	Cheltueli de transport și diurne . .	11.455
			7	Cheltueli de administrație	110
			8	Onorarii colaboratorilor	2.548
			9	De plătit până la 31 Aug. 1940. (Sumă rămasă neachitaă)	61.000
	TOTAL :	276.852		TOTAL :	188.865

BILANȚ :

Venituri : 276.852 lei.

Cheltueli : 188.865 lei.

Excedent : 87.987 lei.

Se certifică de noi exactitatea prezentelor date.

Administratorul rev. „Școala Noastră” :

Macedon Olariu.

NOTĂ : 1. Toate veniturile sunt încasate afară de cele dela p. 4.
2. Toate cheltuelile sunt achitate, afară de cele dela punctul 9.

Buletinul Inspectoratului Școlar al Jud. Sălaj

Circularele se vor înregistra imediat, comunica tuturor membrilor corpului didactic și executa întocmai

5250—1940. Invățătorii nu-și pot părăsi posturile.

Comunicăm mai jos în copie ord. Min. Ed. Naț. Nr. 119.833—1940. pentru a lua cunoștință și conform întocmai: Către Inspectoratele Școlare Județene și Inspectoratele Școlare de Ținut. Avem onoare a vă aduce la cunoștință că Ministerul, având în vedere împrejurările actuale, obligă pe domnii învățători și doamnele învățătoare să stea în localitățile unde au posturile, *nemai putând lipsi decât pe bază de concediu aprobat*. D-nii învățători și d-nele învățătoare vor păstra permanent contact cu populația sătească, acordându-i sprijin, îndrumând-o, luând parte în comitetele pentru ajutorarea familiilor celor mobilizați, în comitetele pentru ajutorarea familiilor refugiaților, în comitetele pentru strângerea recoltei. S'a constatat că atât în Capitală cât și în unele orașe mai importante majoritatea populației flotante o formează oameni veniți dela sate, care și-au părăsit îndeletnicirile rurale, atrași de perspectiva unui câștig mai bun. D-nii învățători și d-nele învățătoare, împreună cu reprezentanții Ministerului Cultelor și Artelor și ai Ministerului Internelor vor lămuri pe aceștia să rămână în satele lor, deoarece riscă să nu găsească niciun mijloc de existență, iar Ministerul Muncii nu este în măsură a le acorda ajutoare. Când va fi nevoie de brațe de muncă, Ministerul Muncii, prin organele sale, va înștiința Primăriile satelor, iar locuitorii vor putea merge la lucru în altă parte, înscriindu-se prin Primăria respectivă, care va lua contact cu Oficiile publice de plasare. p. Ministru, Stanciu Stoian, p. Dir. General, N. Barliba.

5446—1940. Prezentarea cererilor de detașare.

Comunicăm pentru știre și conformare, de către cei-ce doresc să fie detașați, ord. Insp. Școl. Ținutul Nr. 71.742—1940. „Domnule Inspector Județean, Avem onoare a Vă face cunoscut că Onor. Minister al Educației Naționale cu ord. Nr. 127395—1940, a dispus ca învățătorii, învățătoarele, maeștrii și maeștrele

din țară, cari vor să se detașeze, vor face cerere la Inspectoratul școlar județian *până la 10 August*. Aceste cereri se vor centraliza la Ținut *până la 15 August*, unde se vor întocmi tablouri de cereri. Având în vedere art. 200 din lege, binevoiti a pune în vedere petiționarilor să-și inzeestreze cererile ca și cele pentru transferări, anexând și fișă individuală. Cererile le păstrați la Dv. până la 10 Aug. a. c. când veti primi dispozițiuni. Sănătate ! p. Dir. Gen., D. Mărgineanu, p. Șef. Secției, L. Hossu.“

5428—1940. **Inființarea Asociației a foștilor elevi.**

Comunicăm în copie ordinul Ministerului Ed. Naț. Nr. 2486—1940. Cab. Min. pentru strictă conformare și executare întocmai : „Domnule Inspector Județean, Pentru a stabili o strânsă legătură și colaborare între toate școalele de Stat și foști lor elevi, Ministerul Educației Naționale hotărăște inființarea unei Asociații a foștilor elevi de pe lângă fiecare școală. Scopul acestei Asociații este ; 1, Să trezească și să cultive spiritul de tradiție, necesar oricărei școli. 2, Să facă dintre toți foștii elevi o unitate, care să se simtă indisolubil legată de școală, unde sau format. 3, Pe lângă aceste însemnate contribuții de ordin moral, fiecare Asociație a foștilor elevi se cuvine să se simtă și material legată de școala, de unde a purces. Ajutoare date elevilor meritoși desvoltări ale clădirilor școlare, inzeestrări de bibliotecii, donațiuni, fondații comemorative, cumpărarea de terenuri pentru sport ; iată o parte din foloasele materiale, care se cuvin să rezulte din activitatea acestor Asociații. Asociația foștilor elevi trebuie să fie de o potrivă de vie atât la sate, cât și la orașe. La sate ea este un mijloc de a desvolta spiritul de colaborare așa, încât într-o obște să se simtă legată de școală. În școlile de orice grad cu o populație bogată — Asociația va fi alcătuită din grupări pe fiecare an de promoție. Promoția își alege drept conducător pe unul din cei mai de seamă foști colegi și directorii de școală vor căuta să deștepte spiritul de emulație între membrii deosebitelor promoții. Fiecare școală va avea, dela data acestei circulări, dosare speciale, în care se va consemna activitatea Asociației respective. Aceste Asociații sunt cu totul independente de comitetele școlare. Contribuțiunile foștilor elevi nu sunt obligatorii, moralmente însă este necesar ca fiecare să se simtă obligat la o contribuție anuală efectiv, oricât de mică ar fi, ea constituie un semn vădit al legământului dintre fostul elev și

școala sa. Este o înaltă obligație morală a fiecărei direcții să dea cât mai curând dovezi de rodnică activitate și pe acest teren. *Activitatea în această direcție va începe imediat, iar rezultatele obținute se vor comunica până la 15 Septembrie a. c. Cu prilegiul acesta fiecare școală va raporta și sumele obținute.* Ministerul Educației Naționale dorește ca acele școli, care au adoptat fii de refugiați basarabeni sau bucovineni, să fie treptat puse în stare de a purta grijă de fiii adoptați și după ce ei au înșprăvit școala. Ministerul vrea să facă din aceste organizații mijloace de însemnată educație națională și socială. Statutul, care se va alcătui, va racorda aceste Asociații cu instituțiile și legile existente. Ministerul Educației Naționale: D. Caracostea.

5136—1940. **Precizări cu privire la terminologia științifică română.** Publicăm ordinul de mai jos spre știre și conformare.

Domnule Inspector,

Odată cu prezenta vi se trimite o listă de norme și precizări cu privire la terminologia științifică românească, întocmită de Academia Română, prin secția ei științifică.

Intrucât Ministerul Educației Naționale își însușește aceste norme și precizări, vă rugăm să dispuneți astfel ca ele să ajungă efectiv la cunoștința corpului didactic respectiv, spre a fi folosite atât la alcătuirea manualelor cât și la explicațiile ce se dau elevilor în clasă.

Spre lămurirea Dv. adăugăm mai jos, în copie, textul adresei pe care o primim din partea Academiei Române:

ACADEMIA ROMÂNĂ
No. 2470.

București
Calea Victoriei, 125.
11 Iulie 1940.

Domnule Ministru,

Academia Română — prin secțiunea ei științifică — a hotărât întocmirea unui vocabular științific, având în vedere, în primul rând, revizuirea și precizarea unei terminologii științifice românești. Prima parte a acestor norme se referă la cazurile cele mai urgente din domeniul științelor matematice și fizice și sunt cuprinse în nota alăturată. Academia, în ședința dela 28 Iunie 1940, a aprobat aceste norme. Vor urma și capitolele referitoare la celelalte științe.

Scopul acestor norme este de a pune capăt unei stări de fapt cu totul regretabile, dat fiind că azi se întrebuințează în românește termeni științifici cu semnificații diferite, producând uneori grave confuziuni și fiind chiar în discordanță cu spiritul limbii românești. Astfel, de exemplu, în interiorul aceluiași instituții de învățământ și chiar de învățământ superior, să întrebuințează azi, cu semnificație științifică cu totul diferită, termenii de: forță, putere, putință.

Avem onoare a Vă înainta, alăturat, aceste prime norme de terminologie științifică românească și vă rugăm să binevoiți a dispune să fie puse în aplicare la redactarea cursurilor respective și a cărților de școală, cu începere din apropiatul an școlar.

Primiți, vă rugăm, Domnule Ministru, expresiunea prea distinsei noastre considerațiuni.

PREȘEDINTELE ACADEMIEI ROMÂNĂ,
ss. C. RĂDULESCU-MOTRU.

p. MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE,
ALEXANDRU MARCU.

NORME ȘI PRECIZĂRI
de

TERMINOLOGIE ȘTIINȚIFICĂ ROMÂNESCĂ.

1. *Terminația „iune“*. În general terminația „iune“ va fi înlocuită prin „ie“. Se va zice deci: convenție, direcție, ecuație, expresie, fracție, funcție.

Se exceptează: acțiune, compresiune, inversiune, tensiune.

Se va putea zice: reacțiune, sau reacție.

Termenul „impulsiune“ va fi înlocuit în mecanică prin „impuls“.

2. *H inițial*. H dispăre în cuvintele începând cu *iper*, *ipomo*. Se va zice deci: ipoteză, iperbolă, ipotenuză, omologare.

H inițial să păstrează în cuvintele începând cu: *hecto*, *hidro*, *helio*, ca de exemplu: hectar, hectogram, hidraulică, heliocentrică.

3. *Noțiunea reprezentând raportul între lungimea parcursă de un mobil și timp* (vitesse, viteză, velocity, Geschwindigkeit) se va exprima prin *viteză* sau *iuteală*.

Alți termeni ca de exemplu: celeritate, repeziciune, etc. se vor limita la limbajul comun.

4. *Noțiunea definită prin produsul dintre masă și accelerație* (force, forza, Kraft) se va exprima în românește numai prin *forță*.

5. *Noțiunea definitivă prin produsul dintre deplasarea unui vector și componenta acestui vector pe direcția deplasării* (travail, lavoro, work, Arbeit) se va exprima în românește după împrejurări prin *lucru mecanic* sau *lucru*. Nu se va mai zice „travaliu“.

6. *Noțiunea definitivă prin raportul dintre lucru mecanic și timp* (puissance, potența, power, Leistung) se va exprima în românește numai prin *putere*.

Termenul „putință“ nu se va mai întrebuința cu semnificație științifică.

7. *Precizări de gen*. Se va zice *axă, problemă, teoremă*, iar nu *ax, problem, teorem*.

8. *Precizări ortografice*. Se va zice: cifră (nu țifră), centezimal (nu centizimal), complementar (nu complimentar), desenare (nu desemnare rămânând cu sensul „indicare“), diferențiere (nu diferențiere), ecuație (nu ecvație sau equație), ecuator (nu eevator sau equator), frecvență (nu frecență), liniar (nu linear), masă, cu pluralul mase (și nu massă), metodă (nu metoadă), parcurgere (nu percurgere), parenteza (nu paranteză), proiect (nu proect), traiectorie (nu traectorie sau trajectorie).

9. *Termenii compuși în „metru“* fac pluralul în *metri*, dacă e vorba de măsura unei mărimi și în *metre*, dacă e vorba de aparate de măsură. Se va zice: *doi kilometri*, dar *două voltmetre*.

10. Expresiile în *trice, triță*, se vor înlocui prin *toare*, ca de exemplu: *bisectoare, comutatoare, directoare, electromotoare, excitatoare, generatoare*.

Se menține însă expresia: *matrice*.

11. *Pluralul termenilor în or* (cu semnificația de mașină sau element de mașină): *conductor conductoare, contor contoare, generator generatoare, întrerupător întrerupătoare, mutator mutatoare, transformator transformatoare*.

12. *Diverse expresii de plural*: *arc arce* (în geometrie), *arc arcuri* (în mecanisme), *corp corpuri*,

cosinus cosinusuri, cuplu cupluri, diametru diametre, interval intervale, plan plane (în geometrie), plan planuri (proiecte, desene, hărți), pol poli, sinus sinusuri, știință științe.

13. *Fixarea accentului.* Se va zice :

algébră (nu álgebră), cónică (nu conică), formûla (nu fórmula).

14. *Sensul expresiei bilion* se fixează ca fiind un milion de milioane. Deasemeni un trilion este un milion de bilioane.

15. *Un miliard* este o mie de milioane.

16. *Termenii greutate și gravitate* se pot întrebuința fiecare în parte.

17. *Prefixul sur* se înlocuește cu *supra*, ca de exemplu : supratensiune (nu surtensiune), supravoltor (nu survoltor).

18. *Expresiile de unități deduse din nume de savanți* se vor scrie românește astfel :

amper amperi, amperoră amperore, columb columbi, farad farazi, gaus gauși, gilbert gilberați, henry henryi, hertz hertzi, joul jouli, maxwel maxwveli, oersted oerstezi, ohm ohmi, var vari, wat wați, watoră watore, weber weberi.

— No. 5560—1940. **Concedii de odihnă.** Comunicăm mai jos ord. Insp. școlar Ținutual Nr. 21931—1940, pentru luare la cunoștință. Vă facem cunoscut că Ministerul cu ord. Nr. 2511 (A)—1940, a dispus să se acorde concedii personalului didactic și administrativ al școlilor cu următoarele modalități : 1. Se vor acorda concedii de odihnă, prin rotație, între 1 și 25 August a. e. personalului. 2. Fiecare persoană plecată în concediu va lăsa la instituția căreia aparține, o declarație relativ la localitatea unde își va petrece concediul. 3. Nu se admite, sub nici un motiv, prelungirea concediului. 4. În ziua de 26 August a. e. întregul personal va fi la postul său. 5. Direcțiunile de școli, Facultăți și Institute vor îngriji ca serviciile să nu fie desorganizate, menținând în serviciu o parte din personalul didactic și administrativ. 6. Corpul didactic mobilizat la lucru poate obține învoiri în măsura în care nu se aduce nici o atingere lucrărilor respective în curs. 7. În școlile industriale vor acorda concedii, îngrijind însă ca toate comenzile și lucrările lor curente să se efectueze în mod normal. p. Inspector General, Inspector Șef, O. Ghiția. Șeful Secției, Gh. Cornea.

No. 1146—1940. **Com. Școl. jud. Asigurarea localu-**

rilor școlare. Comunicăm mai jos în copie ordinul Casei Școalelor și Culturii Poporului Nr. 23200—1940, transmis cu ord. Insp. școl. Ținutual Nr. 21753—1940, spre știre și conformare. Avem onoare a Vă face cunoscut că potrivit avizului O.C.L. din Ministerul de Finanțe, toate școalele trebuie ca pentru contractarea asigurărilor privitoare la mobilier, local etc. să facă licitație și să cheme printre concurenți 5—6 societăți serioase, precum și Direcția Asigurărilor din Ministerul de Interne. În caz de nechemarea Direcției Asigurărilor, nu vom da aprobarea licitației respective. Vă rugăm a da dispozițiuni tuturor comitetelor școlare de toate gradele. p. Inspector General, Insp. Șef, O. Ghiția. Șeful contabilității, P. Enghiș.

AVIZ. Unii învățători ne trimit „Adeverințele“ că sunt înscriși în „Partidul Națiunii“ Punem în vedere tuturor învățătorilor că aceste Adeverințe nu se înaintează nicăeri, ci se păstrează de fiecare posesor și se prezintă autorității numai când respectivului i-s'a cerut aceasta.

Inspector școlar, *Ioan Mango.*

Ucenicia românească. Se reamintește d-lor învățători apelul făcut, an de an, de Camera de Comerț și de Industrie din Zălau, pentru a plasa ca ucenici în comerț sau meserii, copii cei mai buni ai satelor românești, cari au împlinit vârsta de 14 ani.

Informațiuni la d. Ioan Dragoș, inv. pens. directorul căminului de ucenici din Șimleul-Silvaniei.

INFORMAȚIUNI

— **Cerem iertare** cititorilor noștri dacă numărul de față apare cu o mică întârziere. Aceasta din motive de forță majoră neatârnatore de noi. (Redactorii și tipografi concentrați).

— **Plata sporului la salarii.** Cu luna Iulie au fost trecute în statele de salarizare (suplimentare) toate sporurile cvenite învățătorilor: ca gradații, grade etc. Aceasta diferență s'a vărsat Casei generale de Pensiuni. Cu luna August însă, aceste diferențe se vor achita la mâna celor în drept.

— **Armonizarea salariilor.** Aflăm din ziare că armonizarea salariilor se va face începând cu luna August.
